

Sygn. akt VI GC 423/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2017r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Beata Hass-Kloc

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2017r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Firma Handlowa (...) S.A. w R.

przeciwko: A. S. (1)

o zapłatę

I. uchyla nakaz zapłaty z dnia 27 grudnia 2013r., sygn. akt VI GNc 684/13 wydany przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy w postępowaniu nakazowym w całości,

II. oddala powództwo,

III. zasądza od powoda Firmy Handlowej (...) S.A. w R. na rzecz pozwanej A. S. (1) kwotę 21.617,00 zł (słownie: dwadzieścia jeden tysięcy sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI GC 423/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 sierpnia 2017 r.

Pozwem wniesionym w sprawie Powód - Firma Handlowa (...) S.A. w R. wniósł o zasądzenie od pozwanej A. S. (1), prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) S. A., kwoty 250 091,11 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi w sposób szczegółowo wskazany w pozwie.

Na uzasadnienie powyższego powód podał, że pozwana dokonała u niego zakupu materiałów budowlanych na łączną kwotę 254 154,88 zł, z czego nadal nie uregulowała należności w wysokości wskazanej w żądaniu pozwu, pomimo wezwania do zapłaty z dnia 4 kwietnia 2013 r. Powód podał, iż pozwana uznała roszczenie, poprzez podpisanie zestawienia faktur sporządzonego w dniu 12 marca 2013 r.

W dniu 27 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym uwzględniając żądanie pozwu w całości (k.64).

Od ww. nakazu zapłaty pozwana złożyła zarzuty, wnosząc o jego uchylenie i oddalenie powództwa. W uzasadnieniu podała, że wierzytelność objęta pozwem została zbyta przez powoda umową cesji z dnia 21 sierpnia 2013 r. na rzecz D. W. (...) w R., a tym samym powód utracił legitymację czynną. Dalej pozwana naprowadziła, że wierzytelność

nabyta przez D. W. została skompensowana z wzajemną wierzytelnością przysługującą pozwanej w stosunku do D. W. wynikającą ze sprzedaży materiałów i usług budowlanych.

Powód, w odpowiedzi na zarzuty od nakazu zapłaty, przyznał okoliczność zawarcia z D. W. umowy przelewu wierzytelności, wskazywał jednakże, iż cena sprzedaży (250 091,11 zł) nie została uiszczona wobec czego w dniu 28 listopada 2013 r. zawarto porozumienie co do rozwiązania umowy przelewu wierzytelności. Zaprzeczył twierdzeniom pozwanej co do rozliczenia jej zobowiązania przez potrącenie. Wskazywał, iż z dokumentów dołączonych przez pozwaną wynika, iż na dzień podpisania cesji, wierzytelności na które pozwana się powołuje były już rozliczone.

Wyrokiem z dnia 27 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie utrzymał w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym. (sygn. akt VI GC 29/14 k. 130).

Sąd Okręgowy uznał, że powód posiada legitymację czynną w niniejszej sprawie, bowiem umowa przelewu wierzytelności, zawarta pomiędzy powodem, a D. W. została rozwiązana. Pozwana nie wykazała natomiast by posiadała wobec D. W. wierzytelności, które potrąciła skutecznie z wierzytelnością nabytą od powoda. Sąd wskazał nadto, iż pozwana przedstawiła jedynie kserokopie faktur, z których wynikają należności wobec D. W., które nie mogą z uwagi na brak ich uwierzytelnienia stanowić dowodu w sprawie, z kolei zestawienie rachunków ma datę wcześniejszą niż umowa przelewu wierzytelności. Sąd uznał, że powód wykazał skutecznie istnienie i wysokość wierzytelności wobec pozwanej.

Wyrokiem z dnia 16 października 2014 r. (Sygn. akt I ACa 294/14) Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 27 marca 2014 r. W uzasadnieniu wyroku sąd wskazał, że D. W. zawarł z powodem w dniu 28 listopada 2013 r. porozumienie, na mocy którego rozwiązano umowę przelewu wierzytelności z dnia 21 sierpnia 2013 r., tym samym potwierdził, że wierzytelności wobec pozwanej przenosi z powrotem na cedenta ((...)). W ocenie Sądu zarzut pozwanej co do kompensaty wierzytelności pozostaje w sprzeczności z oświadczeniem D. W. złożonym wobec powoda a potwierdzonym porozumieniem z dnia 28 listopada 2013 r. co do rozwiązania umowy cesji. Zwracając wierzytelność cedentowi opadła w ocenie Sądu podstawa do jakichkolwiek kompensat pomiędzy D. W. a pozwaną.

Na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 16 października 2014 r. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2016 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania (sygn. akt I CSK 146/15 k. 233).

Sąd Najwyższy wskazał, że w uzasadnieniu sądu II instancji nie ma ani podstawy faktycznej, ani podstawy prawnej rozstrzygnięcia, co uniemożliwia ocenę zasadności pozostałych zarzutów kasacyjnych. Sąd wskazał, że niezbędne jest ustalenie czy wierzytelność, będąca źródłem dochodzonego roszczenia, przysługuje powodowi z tego tytułu, że umowa z dnia 21 sierpnia 2013 r. miała charakter warunkowy i w konsekwencji nie doszło w ogóle do przeniesienia na jej podstawie wierzytelności na rzecz D. W. (warunek zawieszający), czy doszło do powrotnego przeniesienia wierzytelności na rzecz powoda na skutek ziszczenia się warunku rozwiązującego, czy też z tej przyczyny, że powód zawarł w dniu 28 listopada 2013 r. z D. W. umowę rozwiązującą umowę przelewu wierzytelności. Ponadto należy ustalić czy i kiedy o umowie z dnia 28 listopada 2013 r. dowiedziała się pozwana i kiedy ewentualnie doszło do kompensaty jej wierzytelności z wierzytelnościami D. W. oraz czy kompensata była skuteczna względem powoda.

W postępowaniu apelacyjnym, toczącym się ponownie, strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. Pozwana złożyła dodatkowo wniosek o dopuszczenie dowodu z protokołu przesłuchania świadka Z. B. znajdującego się w aktach Sądu Okręgowego w Rzeszowie II K (...), na okoliczność, że powódka, poza sporną umową przelewu wierzytelności, zawarła z D. W. jeszcze dwie inne umowy cesji tej samej wierzytelności, a także na okoliczność dokonania między pozwaną, a D. W. skutecznej kompensaty wierzytelności.

Wyrokiem z dnia 20 października 2016 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 27 marca 2014 r. (sygn. akt VI GC 29/14 k. 308) i przekazał temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie określił wytyczne dla Sądu Okręgowego w Rzeszowie, wskazując, iż przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd, winien dokonać ustaleń co do stanu faktycznego sprawy, a w szczególności czy umowa przelewu wierzytelności z dnia 21 sierpnia 2013 r. przeniosła na rzecz D. W. wierzytelność, czy była umową stanowczą, czy też warunkową. W razie ustalenia, że umowa została zawarta pod warunkiem, należy ustalić czy przewidziano warunek rozwiązujący czy zawieszający. Ustalenie to ma istotne znaczenie dla sprawy, bowiem przy przyjęciu, że umowa przeniosła wierzytelność na nabywcę, mogła powstać możliwość jej umorzenia w sposób wskazany przez pozwaną. Ustalenie, że miała charakter warunkowy prowadzi do konieczności rozważenia czy D. W. był chociażby przez pewien czas wierzycielem wobec pozwanej. Co prawda z samej treści umowy nie wynika, by została ona zawarta pod warunkiem, ale wobec twierdzeń powoda co do warunku zapłaty ceny, niezbędne jest poczynienie ustaleń w tej kwestii.

Sąd Apelacyjny wskazał, iż w sytuacji, gdy umowa cesji przeniosła wierzytelność na nabywcę, należy ustalić, czy pozwana miała własną wierzytelność wobec D. W. oraz czy wierzytelności te zostały skutecznie umorzone. Sąd Apelacyjny zwrócił także uwagę na możliwość przeprowadzenia dowodu z kserokopii dokumentów na podstawie art. 309 k.p.c.

Sąd Apelacyjny odstąpił od rozstrzygania wniosku pozwanej o dopuszczenie dowodów w postępowaniu apelacyjnym, bowiem w sytuacji, gdy sprawa zostaje przekazana sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, sąd ten rozstrzygnie o możliwości i potrzebie dopuszczenia tych dowodów.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Powód – (...) S.A. w R. (dalej: (...)) w miesiącach wrzesień – grudzień 2012 r. sprzedał na rzecz pozwanej A. S. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) A. S. (1) w L. materiały budowlane na kwotę 254.154,88 zł. Należność tę, uregulowała jedynie w części, pozostawiając dłużna wobec powoda 250.091,11 zł.

Pismem z dnia 4 kwietnia 2013 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty zaległości, co pozostało bezskuteczne.

(dowód: faktury VAT k. 8-50; zestawienie zobowiązań i należności k. 51-52; wezwanie do zapłaty z dn.04.04.2013 r. k. 53-55 wraz z dowodem nadania; zaświadczenie z CEIDG k. 56)

Brak zapłaty ww. kwoty był wynikiem zaprzestania regulowania zobowiązań na rzecz pozwanej przez innego przedsiębiorcę – Firmę (...), który był dłużny pozwanej łącznie kwotę 363.356,80 zł, a która wynikała z faktur wystawionych w okresie od listopada do grudnia 2012 r, oraz jednej z czerwca 2012 r.

(dowód: faktury VAT k. 82-92; zeznania świadka D. S. (1))

Z inicjatywy pracownika (...) M. S. doszło do spotkania, w którym uczestniczyli- M. S. i A. B. (ze strony (...)), D. W. oraz D. S. (1) (reprezentujący żonę A. S. (1)). Podczas tego spotkania dokonano ustnych ustaleń co do tego, iż D. W. ureguluje dług pozwanej wobec (...) i tym samym skompensuje swój dług wobec pozwanej.

Powyższe ustalenia stanowiły podstawę dla umowy przelewu wierzytelności z dnia 17 kwietnia 2013 r. zawartej pomiędzy (...) (cedentem) a (...) D. W. (cesjonariuszem) na podstawie której (...) przełał na rzecz D. W. wierzytelności przysługujące (...) względem dłużnika (...) A. S. (1) w kwocie 270 091,11 zł.

Strony ustaliły zapłatę za przedmiotowe wierzytelności na kwotę 270 091,11 zł płatne w dwóch ratach: 135 000,00 zł w terminie do dnia 20 maja 2013 r. (§4 ust 2 a Umowy), kwotę 135 091,11 zł w terminie do dnia 15 czerwca 2013 r. (§4 ust 2 b Umowy).

Strony postanowiły także, iż umowa ulega rozwiązaniu w przypadku braku terminowej zapłaty kwoty wskazanej w §4 ust 1 (270 091,11 zł) z upływem drugiego dnia roboczego po terminie określonym w §4 ust 2 pkt a (pierwsza rata). Nadto cedent zastrzegł sobie prawo odstąpienia od Umowy przed upływem terminu wskazanego w §4 ust 2 bez podania przyczyny. Odstąpienie miało ten skutek, iż umowę uznawano za niezwartą (§5 ust 1 i 2 Umowy).

W dniu zawarcia umowy tj. 17 kwietnia 2013 r. D. W. dokonał kompensaty wzajemnej wierzytelności przysługującej pozwanej wobec niego na kwotę 270 091,11 zł co zostało zaksięgowane w dokumentach księgowych przedsiębiorstwa (...). Kserokopia tej dokumentacji została przedstawiona pozwanej i jej mężowi D. S. (1).

D. W. nie uiszczył na rzecz (...) ceny przelewu wierzytelności w umówionych terminach, dopiero w dniu 27 maja 2013 r. kwotę 20 000 zł, o czym pozwana została poinformowana. Później nie wyrażała zainteresowania dalszą spłatą, mając nadzieje iż nastąpi. W tym czasie D. W. starał się także o uzyskanie kredytu, z którego zamierzał spłacić wierzytelność wobec (...), jednakże przyznana kwota kredytu okazał się być mniejsza i wystarczyła na sfinansowanie bieżącej działalności gospodarczej.

(dowód: zeznania świadka Z. B., zeznania świadka D. S. (1) zeznania świadka M. S.; umowa przelewu wierzytelności z dnia 17.04.2013 r. k.377, k.479; zeznania świadka D. W.; raport z konta z dnia 03.09.2013 r. k. 77; rozrachunki – analityka (...) D. W. k. 78-81; akta sprawy karnej o sygn.. K (...) – dokumenty zalegające w tych aktach na kartach, 85, 143-145, 175-178 /wyjaśnienia oskarżonego D. W. , zeznania świadka M. S., zeznania świadka P. P./, 205-207 /zeznania świadka D. S. (1), zeznania świadka Z. B./, 248-249, 263-264; porozumienie regulacji wzajemnych zobowiązań i należności k. 480)

W dniu 5 czerwca 2013 r. (...) zawarł z (...) D. W. drugą umowę przelewu wierzytelności na podstawie której cedent oświadczył iż przelewa przysługującą mu względem dłużnika (...) S. A. wierzytelność w kwocie 250 091,11 zł. Strony ustaliły zapłatę na kwotę 250 091,11 zł – cesjonariusz zobowiązał się do zapłaty w terminie 7 dni od dnia podpisania umowy, co jednak nie nastąpiło.

Trzecią umowę przelewu wierzytelności strony ((...) i D. W.) zawarły w dniu 21 sierpnia 2013 r. Jej przedmiotem była ta sama wierzytelność pozwanej co w umowie z dnia 5 czerwca 2013 r., z tym, że cesjonariusz zobowiązał się bezwarunkowej zapłaty za kupioną wierzytelność. Na zabezpieczenie zapłaty D. W. wręczył (...) Weksel In blanco, które to zabezpieczenie cedent miał prawo wykorzystać na pokrycie całości zobowiązań w razie braku spłat całości lub części wierzytelności. Mąż pozwanej D. S. (2) potwierdził odbiór kserokopii dokumentu umowy przelewu wierzytelności i wyraził zgodę na jej realizację. Również i w przypadku tej umowy, D. W. nie wywiązał się z obowiązku zapłaty ceny nabycia wierzytelności. (...) nie dochodził swoich roszczeń wobec D. W. w oparciu o weksel in blanco.

W dniu 5 listopada 2013 r. (...) złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy przelewu wierzytelności z dnia 21 sierpnia 2013 r. Powyższe zostało wysłane listem poleconym do D. W.

Kolejno w dniu 28 listopada 2013 r. Strony podpisały porozumienie w sprawie rozwiązania umowy przelewu wierzytelność z dnia 21 sierpnia 2013 r. Umowa miała ulec rozwiązaniu z dniem podpisania porozumienia.

(dowód: umowa przelewu wierzytelności z dnia 5.06.2013 r. k. 376; umowa przelewu wierzytelność z dnia 21.08.2013 r. k. 76, 106-107, k. 417-418; porozumienie w sprawie rozwiązania umowy przelewu wierzytelności z dnia 21.08.2013 r. k. 108; oświadczenie o odstąpieniu od umowy z dnia 05.11.2013 r. wraz z dowodem nadania k. 419-420; zeznani świadka D. W., M. S., Z. B.)

W dniu 7 lutego 2014 r. (...) złożył do Prokuratury Rejonowej w R.zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez A. S. (1) oraz D. W. tj. dokonania oszustwa poprzez wyłudzenie pieniędzy (art. 286§1 k.k.).

W dniu 23 listopada 2015 r. (...) złożył w Sądzie Okręgowy w R. akt oskarżenia przeciwko A. S. (1) i D. W. oskarżając ich o czyn z art. 286§1 kk.. Wobec A. S. (1) zarzucano, iż kupiła materiału budowlane od (...) w kwocie 250 091,11 zł, a następnie uchybiła terminom płatności na fakturach wprowadzając pokrzywdzoną w błąd w tak sposób, że była

ona przekonana, że otrzyma zapłatę a sprzedany oskarżonej towar, a oskarżona wiedziała już w momencie pierwszej transakcji, że nie zapłaci za kupiony towar. D. W. zarzucano, iż podjął działanie które miało na celu nieodzyskanie majątku przez (...) co wynikało z zawarcia umowy przelewu wierzytelności z dnia 21 sierpnia 2013 r. na mocy której D. W. przelać miał kwotę 250 091,11 zł (stanowiącą dług A. S. (1)) wiedząc, iż nie przeleje tych pieniędzy, jednocześnie zatajając stosunki gospodarcze jakie łączyły go z A. S. (1).

Na mocy wyroku Sądu Okręgowego w R. II Wydział Karny z dnia 19 lipca 2017 r. A. S. (1) została uniewinniona zaś postępowanie wobec D. W. zostało umorzone

(dowód: zawiadomienie z dnia 07.02.2014 r. k. 109 akta sprawy karnej o sygn.. K (...) – dokumenty zalegające w tych aktach na kartach 2-7; Wyrok Sądu okręgowego w R.z dnia 19.07.2017 r. sygn. akt II K (...)wraz z uzasadnieniem k. 557-571)

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie ww. dowodów z dokumentów, zeznań świadków posiłkując się także akta sprawy karnej II K (...).

Wobec przedkładania przez strony niejednokrotnie kserokopii dokumentów i kwestionowania powyższego przez stronę przeciwną wyjaśnić należy, że w postępowaniu cywilnym za dowód należy uznać wszystko co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. Zatem załączone kserokopie dokumentów, które nie zostały poświadczone za zgodne z oryginałem, należy traktować jako inny środek dowodowy, o którym mowa w art. 309 k.p.c. Przedmiotowe kserokopie podlegają ocenie sądu orzekającego, tak jak każdy inny dowód, przez pryzmat przesłanek o których mowa w art. 233 § 1 k.p.c. Przedkładane kserokopie dokumentów w korelacji z zeznaniami świadków i pozostałych dowodów stanowiły w ocenie Sądu wiarygodne źródło ustaleń faktycznych. Sąd posiłkował się także w tym zakresie wyjaśnieniami oraz zeznaniami złożonymi w sprawie Karnej K (...), które łącznie dały szeroki obraz rozstrzyganego problemu powstałego na gruncie współpracy trzech podmiotów: (...), A. S. (1) i D. W.. Co prawda wyrok uniewinniający wydany w sprawie karnej K (...) nie wiąże Sądu, ale Sąd posiłkowo przy ocenie materiału dowodowego miał na uwadze okoliczność uniewinnienia A. S. (1) od zarzucanego jej czynu oszustwa oraz fakt umorzenia postępowania w tym przedmiocie wobec D. W..

Ustaleniom faktycznym w sprawie towarzyszyły także zeznania świadków M. S., D. W., Z. B., D. S. (1). Zeznania ww. osób co do zasadniczych kwestii były zbieżne, bądź też uzupełniały się nawzajem. Osoby uczestniczące w pospisywaniu umów przelewu wierzytelności znały ich postanowienia, zorientowane były także co do braku zapłaty całości ceny przelewu przez D. W. i zapłaty wyłącznie 20 000 zł. Sąd przesłuchał także pozwaną, jednakże nie zeznania te nie wniosły żadnych istotnych informacji. Z zeznań pozwanej jak i pozostałych osób wynikało, iż przedsiębiorstwo (...) w okresie zawierania umów i dokonywania kompensaty zarządzane było faktycznie przez jej męża D. S. (1).

Sąd dopuścił także dowody z opisów KRS strony powodowej na okoliczność wykazania prawidłowej reprezentacji strony

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powód dochodził od pozwanej zapłaty za sprzedany towar w łącznej wysokości 250.091,11 zł. Pozwana A. S. (1) podnosiła, iż powód zbył tę wierzytelność (w kwocie 250.091,11 zł) na rzecz osoby trzeciej – D. W., kolejno wierzytelność ta (w kwocie 250.091,11 zł) uległa kompensacie w całości z wierzytelnością przysługującą A. S. (1) wobec D. W..

W trakcie procesu Sąd rozpoznając sprawę zobowiązany był wziąć pod uwagę wytyczne Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, które w istocie sprowadzały się do poczynienia ustaleń co do umowy przelewu wierzytelności z dnia 21 sierpnia 2013 r. oraz faktu istnienia wierzytelności pozwanej wobec D. W. i skuteczności ich umorzenia wobec podnoszonej okoliczności kompensacji. Strony uzupełniły postępowanie dowodowe, na podstawie których Sąd ustalił

nowe fakty, w tym taki, iż umowa z dnia 21 sierpnia 2013 r. była ostatnią i trzecią umową sprzedaży wierzytelności stanowiącej przedmiot niniejszego sporu.

Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wyłoniło jako najistotniejszą – umowę przelewu wierzytelności z 17 kwietnia 2013 r., która powstała na gruncie trójstronnego porozumienia: powoda - (...), D. W. oraz pozwanej A. S. (1). Strony postanowiły, iż D. W. zapłaci na rzecz (...) kwotę 270 091,11 zł stanowiącą dług pozwanej wobec (...), w zamian za co pozwana A. W. i D. W. dokonają potrącenia wzajemnych wierzytelności przysługujących im wobec siebie do tej kwoty (do kwoty 270 091,11 zł). W dniu 17 kwietnia 2013 r. została podpisana rzeczona umowa, na mocy której (...) na podstawie art. 509 k.c. przelał na D. W. (cesjonariusza) wierzytelność A. S. (2) w kwocie 270,091,11 zł, cesjonariusz oświadczył, że wierzytelność tę przejmuje wraz z wszelkimi prawami z niej wynikającymi (§2 Umowy).

Wobec zarzutów stawianych przez powoda wskazać należy, że przeniesienie wierzytelności (przelew, cesja) następuje co do zasady w drodze dwustronnej czynności prawnej wierzyciela (cedenta) – zbywcy wierzytelności z nabywcą wierzytelności (cesjonariuszem). Wierzytelność może być przeniesiona odpłatnie (sprzedaż lub zamiana wierzytelności) albo nieodpłatnie (darowizna wierzytelności) Z art. 509 k.c. wynika, że skutkiem przelewu jest przejście wierzytelności z cedenta na cesjonariusza. Jest to więc umowa, która z punktu widzenia pierwszego ze wskazanych podmiotów, wywołuje skutek o charakterze rozporządzenia, uwzględniając natomiast stan majątku nabywcy, prowadzi ona do przysporzenia.

Zasadniczo umowa zobowiązująca do dokonania przelewu oprócz skutku zobowiązującego, prowadzi również do rozporządzenia wierzytelnością (tzw. zasada podwójnego skutku). Reguła ta została wypowiedziana w treści § 1 art. 510 k.c., przy czym nie ma tu znaczenia okoliczność, czy strony, zawierając umowę zobowiązującą, miały świadomość owego podwójnego skutku, czy też nie. Z mocy art. 510 k.c. dojdzie bowiem w chwili zawarcia umowy obligacyjnej do przejścia wierzytelności z cedenta na cesjonariusza. Należy mieć także na względzie, że reguła podwójnego skutku czynności zobowiązującej może być uchylona mocą przepisu szczególnego albo też wolą samych stron (tak E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 8, Warszawa 2017, Legalis).

Oznacza to zatem, że nie istnieją przeszkody, aby zawierając umowę zobowiązującą do przeniesienia wierzytelności, strony zdecydowały, że nie wywrze ona skutku rozporządzającego, co jednak nie zostało wyartykułowane w spornej umowie z dnia 17 kwietnia 2013 r. Oznacza to tym samym, że w dniu jej podpisania D. W. nabył od (...) dług pozwanej w kwocie 270 091,11 zł ze skutkiem rozporządzającym.

Powyższe ma istotne znaczenia dla oceny skuteczności potrąceń dokonanych pomiędzy D. W. a A. S. (1). Bezspornie w dniu 17 kwietnia 2013 r. D. W. stał się wierzycielem A. S. (1) na kwotę 270 091,11 zł. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd ustalił, iż D. W. pozostawał dłużnikiem wobec pozwanej A. S. (1) na łączną kwotę 363.356,80 zł, która wynikała z faktur wystawionych w okresie od listopada do grudnia 2012 r, oraz jednej z czerwca 2012 r. (faktury VAT k. 82-92). Strony postanowiły, iż kwota 270 091,11 zł zostanie w całości potrącona z wierzytelności pozwanej jaką miała wobec D. W.. Powyższe zostało uwzględnione w dokumentach księgowych D. W. (kwota 270 091,11 zł zaksięgowana została w dniu 17 kwietnia 2013 r. na okoliczność potrącenia), pozwana nie występowała z żadnymi roszczeniami w stosunku do D. W. o kwotę potrąconą.

Tak dokonane potrącenie było w ocenie Sądu skuteczne w świetle art. 498 k.c. Potrącenie w tym przypadku pełniło funkcję zapłaty przejawiając się w tym, że dzięki potrąceniu nastąpiła spłata dwóch długów. Potrącający, sam będąc dłużnikiem, zapłacił dług, wykorzystując do tego celu walor majątkowy, jakim jest przysługująca mu wierzytelność. Skutkiem powyższego jest rezygnacja z dochodzenia wierzytelności, umorzenie jej i uzyskanie w zamian, umorzenia ciążącego na dłużniku długu. W ten sposób zaspokojone zostały dwie strony. Potrącenie jest zatem podwójną, uproszczoną zapłatą. Jego skutki prawne są równoznaczne ze skutkami zapłaty, a zarzut potrącenia podniesiony w procesie traktowany jest jak zarzut zapłaty. Konieczne wydaje się podkreślenie walorów tego trybu zaspokojenia. Potrącenie, zastępując pieniądź w jego funkcji umarzania zobowiązań, pozwala uniknąć dwóch operacji przemieszczania środków finansowych z majątku każdego z dłużników wzajemnych, przez co oszczędza kosztów,

ryzyka i przyspiesza obrót. Te cechy decydują o znaczeniu potrącenia, zwłaszcza w obrocie gospodarczym. (por. System Prawa Prywatnego tom 6, red. dr hab. Adam Olejniczak, Prawo zobowiązań – część ogólna, Rok 2009, Legalis)

Niezależnie od wyżej przyjętych zapatrywań, odnosząc się do wątpliwości stron co do skuteczności zawartej umowy z dnia 17 kwietnia 2013 r. i jej rozwiązania, wskazać należy, że strony ustaliły w orzeczonej umowie zapłatę za przelane wierzytelności na kwotę 270 091,11 zł płatną w dwóch ratach - 135 000,00 zł w terminie do dnia 20 maja 2013 r., oraz 135 091,11 zł w terminie do dnia 15 czerwca 2013 r. Strony postanowiły także, iż umowa ulega rozwiązaniu w przypadku braku terminowej zapłaty kwoty (270 091,11 zł) z upływem drugiego dnia roboczego po terminie określonym płatności pierwszej raty. Powyższe prowadzi do wniosku, iż przedmiotowa umowa mogła ulec rozwiązaniu najwcześniej w dniu 22 maja 2013 r. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynika bowiem by Cedent skorzystał z uprawnienia przewidzianego w §5 ust 2 Umowy tj. odstąpienia od umowy bez zachowania ww. terminu bez podania przyczyny.

Sąd ustalił także, że w dniu 27 maja 2013 r. D. W. uiścił na rzecz (...) kwotę 20 000 zł, co prognozowało, iż D. W. wywiąże się z obowiązku zapłaty ceny przelewu. Strony (...) i D. W.) zawarły kolejną umowę przelewu wierzytelności 5 czerwca 2013 r ustalając nowe warunki zapłaty ceny tj. pomniejszając ją o wpłacone 20 000 zł oraz wyznaczając termin jej zapłaty na 7 dni. Również i z tej umowy D. W. nie wywiązał się, jednakże strony trzy miesiące później podpisały kolejną umowę przelewu wierzytelności w dniu 21 sierpnia 2013 r. , która była umową bezwarunkową, zaś na jej zabezpieczenie D. W. wręczył (...) weksel In blanco.

W świetle argumentów przyjętych powyżej przyjąć należało, że zawieranie kolejnych umów cesji wierzytelności (w czerwcu i sierpniu) było nieskuteczne. Na skutek potrącenia wzajemnych wierzytelności pomiędzy D. W. a A. S. (1), wierzytelność objęta umowami cesji, w dacie ich podpisywania już nie istniała, została bowiem umorzona. Okoliczności rozwiązania umowy z 21 sierpnia 2013 r. czy też jej wypowiedzenia również nie miały znaczenia dla ewentualnego „powrotu” wierzytelności na rzecz (...), co skutkowało przyjęciem iż (...) nie był uprawniony w niniejszym procesie dochodzić zapłaty od pozwanej A. S. (1).

Na marginesie jedynie zaznaczyć należy, że (...) w wyniku zawarcia umowy z dnia 21 sierpnia 2013 r. dysponuje obecnie wekslem In blanco wystawionym przez D. W. i ewentualnie na jego podstawie może dochodzić zapłaty kwoty 250 091,11 zł. W trakcie postępowania powód nie potrafił skonkretyzować dlaczego tak się nie stało.

Z powyższych przyczyn powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł po myśli art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Powód jako przegrywający zobowiązany jest zwrócić na rzecz pozwanego koszty postępowania - w tym także koszty postępowania kasacyjnego i apelacyjnego. Na koszty te w kwocie 32 417,00 zł (kwota uwzględniona po sprostowaniu wyroku postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2017 r.) stanowią koszty zastępstwa procesowego ustalone: w zakresie postępowania apelacyjnego i kasacyjnego w oparciu o Rozporządzenie Min. Spr. z 22.10.2015 r. – §2 pkt 7 w związku z §10 ust 1 pkt 2, ust 4 pkt 1 oraz §21; w zakresie kosztów procesu przed tut. Sądem koszty ustalono w oparciu o Rozporządzenie Min. Spr. z 03.10. 2016 r. – § 2 pkt 8.